

27. 2. 2018 | 10:28

RTVSI Google SI

Prijava | Registracija

Novice Šport Kultura Zabava Ture avanture TTX Spored V živo Arhiv oddaj Moj spleet Medijsko središče

Beremo

POŠLJI NATISNI

0

Beremo

Lev Detela: Panonska elegija

Mohorjeva založba, Celovec, 2017

20. februar 2018 ob 14:35
Ljubljana - MMC RTV SLO

Pesnik in pisatelj, esejist in prevajalec Lev Detela ima za seboj bogat književni opus. Že od leta 1960 živi predvsem na Dunaju, kamor je med študijem emigriral s pesnico Mileno Merlak. V Avstriji si je ustvaril sloves uglednega književnika tudi v nemškem jeziku. Pred kratkim je poleg "pesniškega potopisa" *Objubljena dežela* izdal knjigo kratke proze *Panonska elegija*. V njej se vrača na začetek svoje življenjske in pisateljske poti, v otroštvo in domovanje svojih prednikov na panonski ravnini.

Pisatelj dojemata sodobni čas in polpreteklost podobno kot Camus, zanj je 20. stoletje sinonim krutosti, blizu mu je Borgesovo pojmovanje labirinta. Mimogrede – v tržaški reviji *Most*, ki jo je urejal, je leta 1964 objavil prve prevode Borgesa v slovenščino. Ivo Antič je v spremni besedi označil Detelov slog za magični realizem, z zabrisano mejo med realnostjo in fantastiko.

V uvodnem razmišljanju pisatelj pojasnjuje vsebino in kompozicijo zbirke, ki "kronološko vodi od zgodnjega otroštva in negativno doživetega komunističnega jugoslovanskega režima ob šolanju v Ljubljani in emigraciji in v svet".

V nekaterih zgodbah prvoosebni pripovedovalec podživlja svoja počitniška doživetja v Središču ob Dravi, občutje propadajoče hiše in bivanje postaranih sorodnikov (*Dogodki in prividi*). Desetletja pozneje s starih fotografij stopajo predenj davno umrle osebe, zlasti uporniški stric filozof (*Panonska elegija*), ki mu iz svojega učbenika življenja naroča: "Išči srečo. V sebi išči boljše življenje ... In podari srečo tudi drugim. Doma in povsod."

Prva zgodba *Kača* psihološko prepričljivo, s pretanjenim nihanjem razpoloženja, pripoveduje o nenavadnem, skoraj morbidnem doživljanju osamljenega dečka ob srečanju z gadom. Z njim se pogovarja v kačjem jeziku, mu recitira, skuša se mu približati, sanja o njem. Strah in hkrati magična privlačnost se v nekaj dneh stopnjujeta do vrhunca, deček se za trenutek celo dotakne nevarnega bitja, ki pa se po tem dotiku odplazi iz njegovega življenja.

Pisateljevo otroštvo je zaznamovala druga svetovna vojna, zlasti dogodki spomladi leta 1945, apokalipsa fronte, zadnjega spopada med Rusi in poraženimi Nemci ter grozljiv beg mame in otroka po minirani cesti iz Središča ob Dravi do Obreža, da bi se zalekla v klet med obema frontama, rusko in nemško. Otroci in pisatelj verujeta, da ju je takrat varoval angel varuh.

Zgodba *Krog v krogu* predstavlja galerijo realističnih upodobitev beračev: divjega pijanca, pritlikavca, Cigana, nekdanjega glasbenika, invalida Igana. Njihovo klavno potikanje povezujejo magična znamenja na hišah, ki jih prepoznavajo samo oni. Eno od teh je krog v krogu, simbol nenehnega vračanja ali morda sreče. *Zadnja igra* je poslovinli spopad neke vrhunskega igralca namiznega tenisa, ki se na nepomembnem lokalnem turnirju zave, da mu pešajo moči in da je življenje krut nasprotni igralce.

Na videz brezosebna pripoved *Mraz* kot baladna pesem v prozi pripoveduje o umirajoči vasi ob avstrijsko-češki meji in njenih redkih preostalih prebivalcih. Brezupno osamljen je tragičen lik samotneža, župnika, ki je prišel v te kraje z nalivno vero in svoje poslanstvo, prepričanje, da blodnjam med duhovi iz davnine in mora vztrajati do smrti. Šibko oporo mu daje vera in optimizem za vsako ceno. Zgodbo odlikuje izjemen slog, mračna metaforika še pogloblja občutja surove zime in stiske ostarelih kmetov, ki se v gostini ob kozarcu žganja pogovarjajo o nočnih morah.

Deseta zgodba o mladi zasvojenki *Heroin* v srcu odstopa od tematsko zaokroženih pripovedi o vračanju, a po pisateljevem mnenju "privede k aktualnim težavam izvoljene sodobne družbe."

Klagenfurt z zmajem posebeja majhnost in zavrtost mesta, v katerem za nič primernege in resnično človeškega ni več ne časa in ne prostora. Mesto zaznamuje novinarja, ki se zaveda, da je prvo pravilo pri njegovem delu "ustvarjalna neustvarjalnost" in prilagodljivost.

Panonska elegija je nostalgčna poetična pripoved o času in ljudeh, ki živijo v pisateljevem otroštvu ter vedno na novo vstajajo iz preteklosti, pa tudi o posameznikih v spopadu z okoljem, malodušjem ali z notranjimi nasprotji. V bistvu so si zgodbe o samoti in odtujenosti podobne, najsi se dogajajo v zakotni vasi ob meji, kjer "ponoči potujejo srca umrlih čez zatemnjeno pokrajino", ali v mestu, kjer ...

"... si med desetstisočimi ljudmi izgubljen kot zanemarjen smetnjak pred zaprašeno stanovanjsko velezgradbo ... a Za mrazom in zimo pride sonce, prideta toplota in ljubezen. Verujem v ljudi. Tisto, kar je slabo, ne more biti menlo bivanja. Dobro v ljudeh je upanje za naprej. Zaradi dobrega je vredno živeti, se boriti!"

Ocena novice: ★★★★★ Vaša ocena: ★★★★★
Ocena 3.0 od 1 glasov Ocenite to novico!

Panonska elegija je nostalgčna poetična pripoved o času in ljudeh, ki živijo v pisateljevem otroštvu ter vedno na novo vstajajo iz preteklosti, pa tudi o posameznikih v spopadu z okoljem, malodušjem ali z notranjimi nasprotji. Spremono besedo dela podpisuje Ivo Antič. Foto: Mohorjeva založba

Dodaj v

Emily Dickinson: Ta svet ni konec, pesmi in pisma

18. februar 2018 ob 10:41
Knjigo *Ta svet ni konec* sestavljajo tri medsebojno ujemajoče se enote; slededru slo štirih pesmi Emily Dickinson sledijo njena izbrana pisma, kot jih je leta 1891 v kritičnem prepisu zajeil njihov ...

2

Nataša Velikonja: Preveč vljudna
5

Vlado Žabot: Sveti boj
1

Ana Pevelnik: Tehno
1

Louis Althusser: Predavanja o Rousseauju
1

Agata Tomažič: Tik pod nebom
1

Miklavž Komelj: Liebestod
1

Katja Gorečan: Neke noči neke deklice neke umirajo
1

Branko Gradišnik: Evolucija za rejce ljubiteljev malih živali
5

Étienne Gilson: Heloiza in Abelard
1

Več novic ...